

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΦΑΝΑΡΙ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΘΥΡΑΝΟΙΞΙΟΙΣ ΤΟΥ Ι.Ν. ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ

Ομιλία του Αρχιμανδρίτου π. Νεκταρίου, εν Κωνσταντινουπόλει Επιτρόπου του Παναγίου Τάφου επι τοις Θυρανοιξίοις του ιερού μετοχίου του Παναγίου Τάφου εν Νεοχωρίω του Βοσπόρου κατά την Κυριακή 25^η Απριλίου 2010.

«Παναγιώτατε Οικουμενικέ Πατριάρχα και προσκυνητέ ημών Δέσποτα, κύριε κύριε Βαρθολομαίε.

Μακαριώτατε Πάτερ και Πατριάρχα της Αγίας Πόλεως Ιερουσαλήμ και πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Θεόφιλε.

Νύν πάντα πεπλήρωται φωτός, ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια.

Με αυτήν την πεπληρωμένη από φώς χαρά, απευθύνουμε τον Αναστάσιμο χαιρετισμό. Χριστός Ανέστη! Χριστός Ανέστη και ως ευ παρέστητε, ευλογημένη δυάς της τετρακτύδος των αρχαίων Πατριαρχών.

Ως ευ παρέστητε ευαγγελιζόμενοι την ειρήνην, ευαγγελιζόμενοι τα αγαθά, κεφαλαί της Πόλεως των Πόλεων και της Πόλεως του Βασιλέως Χριστού.

Ζούμε εισέτι την αναστάσιμη περίοδο με ζωντανά τα σημεία της στις ψυχές μας και στη φύση. Όλα φωτισμένα, όλα καινά και απαστράπτοντα και αυτή η αναστάσιμη ενέργεια εισχωρεί όχι μόνον στις ψυχές μας αλλά και σ' αυτήν ακόμη την ύλη.

Ἀνάστασις, εκ του «άνιστημι», σηκώνομαι όρθιος, στέκομαι στα πόδια μου. Μπροστά λοιπόν σε ένα ακόμη αναστάσιμο θαύμα βρισκόμαστε σήμερα. Εδώ σ' αυτό τον Ναό του Αγίου Γεωργίου, του τρίτου Μετοχίου του Παναγίου Τάφου στην Βασιλίδα των Πόλεων.

Είχαν υφάνει οι αράχνες τα πέπλα τους σε κάθε σημείο του και η λήθη ετοιμαζόταν να το καταγράψει όχι ως κατειλημμένο, αλλά εγκαταλελειμμένο, και κινδύνευαν να πεθάνουν για πάντα οι Πατριάρχαι που αναπαύονται στο οστεοφυλάκειό του.

Αλλά και πάλι, εμακροθύμησε ο θεός, συνηγόρησε ο Άγιος Γεώργιος, εργάσθηκαν ακάματα οι άνθρωποι και νυν ο ναός πεπλήρωται φωτός.

Ήταν ένα χρέος συνάμα που έπρεπε να πληρωθεί. Ένα χρέος προς τους μακαριστούς Πατριάρχας της Σιωνίτιδος Μητρός και μνημόσυνο υπέρ των ψυχών χιλιάδων Αγιοταφιτών Πατέρων, που με τεράστιες θυσίες διατηρήσαν τον ρωμαϊκό χαρακτήρα των προσκυνημάτων την περίοδο των κάτω χρόνων στην Αγία Γη. Ένα ταξίδι σήμερα στην ιστορία αυτών των χρόνων, ας είναι το υπόλοιπο αυτού του χρέους:

Την 15^η Δεκεμβρίου του έτους 1664 αποβιώνει στην Πόλη ο πολύαθλος Πατριάρχης Ιεροσολύμων Θεοφάνης, και θάπτεται εις την κατά Χάλκην Μονήν της θεοτόκου της Κουμαριωτίσσης. Οι Αγιοταφίται Πατέρες, γνωρίζοντας ότι το Πατριαρχείον Ιεροσολύμων χρειάζεται «Πατριάρχην ειρηνικόν και ταπεινόν», προσέπεσαν ικετευτικά στον ηγεμόνα της Μολδοβλαχίας Βασίλειο, ικανό και έμπειρο ηγέτη, αλλά και με μεγάλη επιρροή στην Οθωμανική Αυλή, και ζήτησαν την συμβολή του, ώστε να εκλεγεί Πατριάρχης ο Αρχιμανδρίτης Παΐσιος, ηγούμενος του εν Γαλατά της Μολδοβλαχίας Μετοχίου του Παναγίου Τάφου. Έγραψε επιστολή προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη Παρθένιο ηγεμόνα περί της ψήφου των Αγιοταφιτών, ο δε Παρθένιος απέστειλε εις το Ιάσιο τον Λαρίσης Γρηγόριο και με τη συμμετοχή των Μολδαβών Μητροπολιτών, Βαρλαάμ και Αναστασίου και τη συμμετοχή του Κασσανδρείας Λεοντίου εχειροτονήθη ο Παΐσιος, Πατριάρχης Ιεροσολύμων. «Ην δε ούτος ένθεος ανήρ, από της Δημητζάνας και αυτός, και συγγενής του Θεοφάνους, ήλθε δε εις Ιεροσόλυμα νέος λίαν, και εχρημάτισε υπηρέτης του Σωφρονίου πολλούς χρόνους, είτα αναστάς επορεύθη εις τα του Ιορδάνου κύκλω, και ησκήτευσεν εκεί ικανόν καιρόν, κάκειθεν μεταπέμπεται Αυτόν ο Θεοφάνης και προχειρίζεται ηγούμενον της εν Ιασίω Μονής Θεοτόκου του Μπουρνόσκη κάπειτα της Μονής του αντίκρυ του Ιασίου Γαλατά», όπως μας πληροφορεί στην Δωδεκάβιβλό του ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Δοσίθεος.

Και ο Πατριάρχης Παΐσιος, όπως και όλοι οι προκάτοχοί του, διακρίθηκε για τον έκτακτο ζήλο που επέδειξε για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του Ιερού Κοινού του Παναγίου Τάφου, για την βελτίωση των οικονομικών του Πατριαρχείου και για την άοκνη μέριμνά του, με σκοπό την επίλυση των δυσχερών προβλημάτων της Σιωνίτιδος Εκκλησίας. Μεγάλο μέρος της Πατριαρχίας του ανήλωσε στις αποδημίες στην Βαλκανική, Ιβηρία, Ρωσία, και Μικρά Ασία. Κατά την επιστροφή του από την τελευταία του αποδημία εις την Ιβηρία, εστάθμευσε εις το Νεοχώριο του Βοσπόρου, συνοδευόμενος υπό του διακόνου του, Δοσιθέου, του μετέπειτα γενομένου Πατριάρχου Ιεροσολύμων. Κατά την παραμονή του στον ευλογημένο αυτό τόπο έλαβε ως αφιέρωμα στον Πανάγιο Τάφο αυτόν τον ναό, (εις τον οποίον ευρισκόμεθα σήμερα), κατά το έτος 1659.

Εις το βιβλίο του «Τα μετά την άλωσιν», ο Αθανάσιος Κομνηνός Υψηλάντης αναφέρει: «Κατά το 1658 απήλθεν εις την Ιβηρίαν ο Πατριάρχης Παΐσιος διά του Πόντου από του Κόνδοσι λιμένος της Τζερκεζίας μέχρι του Κουρς λιμένος της Μεγκρελίας κακείθεν εις Ιβηρίαν φθάσας χάριν ελεημοσύνης, μετά πολλά έφθασεν εις το Νεοχώριον το παρα τω Σωσθενίω της Προποντίδος. Εκείσε όντι αφιέρωσε τω Παναγίω Τάφω ο προπάππος μου Χατζη Νικόλαος, τόπον από το ποστάνι του, εν ώ και τις μικρά Εκκλησία επ' ονόματι τιμωμένη του Αγίου Γεωργίου. Κατά το έτος 1660 ο Παΐσιος εόρτασε το Πάσχα εις τον ναόν αυτόν. Σήμερα, 350 έτη μετά, την πασχαλινή περίοδο, Υμείς, ο Μακαριώτατος Πατριάρχης της Αγίας Πόλεως λειτουργείτε εις τον ίδιον χώρον.

Υπό του Πατριάρχου Δοσιθέου εκτίσθησαν ύστερον και πλείω κελλία εις τον τόπον αυτόν δια την Εκκλησίαν και σπίτι πατριαρχικόν.

Ο Αθανάσιος Υψηλάντης τάσσεται μεταξύ των ομογενών οι οποίοι διακρίθηκαν κατά τον 18^ο αιώνα για την φιλογένεια, πολυμάθεια και πολιτική σύνεση. Συγγενής του ηγεμόνα Αλεξάνδρου Υψηλάντη, διέπρεψε και στα εκκλησιαστικά γράμματα, σε πολλές υποθέσεις του Γένους, αλλά και στα χρονικά της Βλαχικής ηγεμονίας, όπου εχρημάτισε επί διετία σπαθάρης. Ο ιστορικός και συγγραφέας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας Χάμερ, αναφέρει ότι ο Αθανάσιος έλαβε πολλές φορές

ενεργό ρόλο σε σπουδαίες πολιτικές υποθέσεις επι της εποχής του Βεζύρη Ραγήπ Μεχμέτ Πασά, διαφιλονίκησε δε και το αξίωμα της μεγάλης διερμηνείας προς τον Γρηγόριο Αλεξάνδρου Γκίκα. Ο Αθανάσιος κατοικούσε στην αποβάθρα του Αγίου Γεωργίου η οποία πουλήθηκε μετά στην οικογένεια Λαμπίκη, στην δε κατοικία του στο Φανάρι ευρισκόταν επιγραφή του Πατριάρχου Παρθενίου, από όπου συναγόταν το συμπέρασμα ότι ήταν τέκνο του Θεοδώρου και της Κασσάνδρας.

Η αρχαιότητα του ιερού ναού αυτού αποδεικνύεται τόσο εκ των ανακαινιστικών επιγραφών του όσον και εκ των ιερών εικόνων του τέμπλου, εκ των οποίων η του Χριστού, της Θεομήτορος, του Αγίου Προδρόμου και η επιζωγραφισθείσα του Αγίου Γεωργίου, ιστορήθηκαν κατά το έτος 1699 και εστάλησαν εκ της Μοσχοβίας ως δώρον «εις το Μετόχι του Αγίου Τάφου, εις του Νεοχωρίου την εκκλησίαν», όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται επ' αυτών, εκ της τεχνοτροπίας δε εικάζεται ότι είναι έργα του ρώσου ζωγράφου Σιμωνώφ.

Ο ναός εγνώρισε πλείστες όσες ανακαινίσεις, μεταξύ δε αυτών ξεχωρίζουν οι του Πατριάρχου Δοσιθέου, του Αρχιμανδρίτου Γερμανού του Κυπρίου, του Πατριάρχου Ανθίμου, του Πατριάρχου Αθανασίου, ως τελευταία δε του Πατριάρχου Κυρίλλου του Β' πρό εκατόν πενήντα ετών περίπου.

Μία εκ των σπουδαιότερων μορφών της ιστορίας του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων είναι ο Πατριάρχης Αθανάσιος, ο χρηματίσας και ηγούμενος του ιερού αυτού ναού, και το όνομά Του συνδέεται άρρηκτα με την επίλυση ενός εκ των μεγαλύτερων προβλημάτων που αντιμετώπισε η Αγιοταφίτικη Αδελφότης κατά το πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα.

Η Αγιοταφίτικη Αδελφότης, ως γνωστόν, δεν είχε εξ αρχής πόρους άλλους από τα ελέη των ευσεβών χριστιανών. Μετά την άλωση της Ιερουσαλήμ υπό του Σουλτανου Σελήμ κατά το 1517, άρχισε να διαμοιράζεται ο ναός του Παναγίου Τάφου και τα άλλα πανσέβαστα προσκυνήματα, και το γένος των Ορθοδόξων εκ της επηρείας των προβλημάτων τα οποία δημιουργούνταν από τα άλλα δόγματα αύξησε τις ανάγκες του και από καιρού εις καιρόν επεφορτίζετο με άλλα χρέη. Η αντιζηλία των ετεροδόξων για την κυριαρχία των προσκυνημάτων έτρεφε σιγά σιγά την απληστία των κρατούντων, μέχρι που έφθασαν εις τον φρικώδη βαθμό να απαιτούν χιλιάδες φλωρίων από τους Ορθοδόξους σε κάθε περίπτωση φιλονικείας περί των προσκυνημάτων, η οποία ξεσηκωνόταν από τα άλλα δόγματα.

Βέβαια, όσες φορές τα χρέη καταντούσαν αφόρητα, οι συνδρόμες των ηγεμόνων της Βλαχομπογδανίας απέσειαν το βάρος των, όπως μας διασώζει σε πολλά υπομνήματά της η ιστορία.

Ο Πατριάρχης Άνθιμος δεν εμιμήθη το παράδειγμα των προκατόχων του, δηλαδή των αποδημιών χάριν ελεημοσύνης. Κατά τον θάνατό Του κατέλειπε χρέος 500 χιλιάδων γροσσίων στην Πόλη και εξακοσίων χιλιάδων εν Ιερουσαλήμ. Κατά την άνοδό του στον θρόνο ο Πατριάρχης Πολύκαρπος αντιμετώπισε το τραγικό συμβάν της πυρπολήσεως του Ναού της Αναστάσεως. Η ανακαίνις του Ναού αλλά και η επισκευή της Βηθλεέμ εστοίχισαν εις το Ιερό Κοινόν δύο εκατομμύρια (2.000.000) γρόσια. Κατά το 1821, το χρέος ανήλθε στο ποσό των επτά εκατομμυρίων (7.000.000).

Αναγκάσθηκε τότε η Αδελφότης να λαμβάνει δάνεια προς 40 έως 50 τοις εκατό, και μη μπορώντας να τα αποπληρώσει ανακεφαλαίωνε τους τόκους. Οι τόκοι

έφθασαν στο 90%. Κατά την δημιουργηθείσα κατάσταση του 1821, ο Πανάγιος Τάφος στερήθηκε εντελώς τις προσόδους του και έπαψαν επίσης τα έσοδα των κτημάτων της Βλαχομπογδανίας.

Οι απαραμύθητες θλίψεις εκ των χρεών απεθέρισαν την ζωή του Πατριάρχου Πολυκάρπου, ο οποίος εκοιμήθη την 5^η Ιανουαρίου του 1827, χωρίς να αφήσει διάδοχο του θρόνου του, σύμφωνα με την επικρατούσα συνήθεια. Τότε όλες οι γνώμες των Αγιοταφитών συνήλθαν εις τον Αρχιμανδρίτην Αθανάσιο, ηγούμενο της Εκκλησίας του Νεοχωρίου, ηλικίας τότε 65 ετών.

Ραιδεστινός την πατρίδα συνόδευσε τον Πατριάρχη Αβράμιο και απεστάλη υπό του Πατριάρχου Ανθίμου στην αποδημία υπέρ ελεών στην Άνω και κάτω Ιβηρία. Έζησε 12 χρόνια στην Τυφλίδα και επανερχόμενος στην Πόλη έφερε αρκετή οικονομική βοήθεια στο Ιερό Κοινό του Παναγίου Τάφου και έκτοτε διέτριβε στο Νεοχώριο. Από την θέσιν αυτή εκλήθη στον Πατριαρχικό θρόνο.

Δια των φρονίμων ενεργειών του και με την συνεργασία προσωπικοτήτων του Γένους κατόρθωσε σε διάστημα δεκαπέντε περίπου ετών να εκμηδενίσει σχεδόν το χρέος του Παναγίου Τάφου, το οποίο είχε φθάσει εις το ιλιγγιώδες ύψος των 15 εκατομμυρίων. Ακόμη και ο ίδιος ο Σουλτάνος Μαχμούτ προσέφερε δωρεά 500 χιλιαδων γροσσίων για την απόσβεσή του.

Εκοιμήθη την 16^η Δεκεμβρίου του 1884, αφού αγωνίσθηκε υπεράνθρωπα για την απόσβεση του χρέους και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του γένους επί των Αγίων Τόπων.

Ο Αθανάσιος ήταν ο τελευταίος των Πατριαρχών οι οποίοι από τον 17^ο αιώνα εκλέγονταν όχι στη Ιερουσαλήμ, αλλά στην Πόλη.

Οι ψυχές των Αθανασίου, αλλά και τόσον άλλων Πατριαρχών, των οποίων τα οστά αναπαύονται εις το οστεοφυλάκειο όπισθεν του Ιερού Βήματος αυτού του Ναού θα αγάλλονται σήμερον δια το σημερινόν θαύμα, την ανακαίνιση αυτού του Ναού, εκατόν πενήντα και πλέον χρόνια μετά την τελευταία εκ βάθρων ανακαίνισή του από τον μακαριστό Πατριάρχη Κύριλλο τον Β', θα αγάλλονται διότι οι κόποι των δεν απολέσθηκαν. Ας είναι αιωνία τους η μνήμη.

Συμπληρώνοντας τον λόγο, επιθυμώ να ευχαριστήσω εκ βάθους καρδιάς τον Άγιο εν Τριάδι προσκυνητόν Θεόν και τον Άγιον Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο, τον και οικήτορα αυτού του Ιερού Ναού.

Να ευχαριστήσω Υμάς, Μακαριώτατε μετά της Τιμίας Συνοδείας Υμών, δια τον κόπον εις τον οποίον υπεβλήθητε, ώστε αυτήν την μεγάλη ημέρα να βρίσκεστε εδώ και να ευλογείτε το έργο. Εν τω προσώπῳ δε Υμών, το παλαίφατον Πατριαρχείον Ιεροσολύμων δια την οικονομικήν συνδρομήν εν τη επιτελέσει του έργου.

Να ευχαριστήσω τον κύριο Βασίλειο Μπουρνόβα για την αμέριστη οικονομική και ηθική του στήριξη.

Να ευχαριστήσω την Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού της Παναγίας της Κουμαριωτίσσης, με επικεφαλής τον πρόεδρό της κύριο Λάκη Βίγκα και τους ευσεβείς αδελφούς μας των ενοριών του Νεοχωρίου, της Παναγίας και του Αγίου Νικολάου, αλλά και όλης της Πόλεως, οι οποίοι μας συνέδραμαν οικονομικά και

ηθικά.

Να μνημονεύσω κάποιον που λείπει από την ομήγυρη, αλλά υπήρξε όνειρό του ο ανακαινισμός αυτού του ναού και από εκεί ψηλά αποδεικνύει την αγάπη του δια μέσου της οικογενείας του. Του αγαπητού μου Σταύρου Καλφάογλου, Σταυροφόρου του Παναγίου Τάφου.

Αλλά πιο πολύ θα ήθελα να ευχαριστήσω τον ζωντανό φύλακα άγγελο αυτού του Ναού, που θυσιαστικά εργάσθηκε μέρα και νύκτα κατά την διάρκεια των εργασιών. Που χωρίς αυτόν τον φύλακα άγγελο θα ήταν ανθρωπίνως αδύνατη η πραγματοποίηση αυτού του έργου. Να ευχαριστήσω την κυρία Έλλη Ναρλή, που όλο αυτό τον καιρό ήταν δίπλα μου, χωρίς να δυσανασχετήσει και ανταποκρινόμενη σε κάθε μου κάλεσμα. Δεν ενθυμούμαι πόσες φορές την ημέρα πρόφερα το όνομά της, ζητώντας πάντα μιαν εξυπηρέτηση.

Σ' ευχαριστώ από καρδιάς, κυρία Έλλη, και εύχομαι ο Άγιος Θεός και ο Άγιος Γεώργιος να σου επιστρέψουν τον κόπο σου, όπως αυτοί ξέρουν.

Μεγάλες ευχαριστίες και απεριόριστο σεβασμό και ευγνωμοσύνη οφείλω προς Υμάς, Παναγιώτατε, διότι με την Υψηλή Σας παρουσία και συμπροσευχή εντός του Ιερού βήματος, επευλογήσατε τους ταπεινούς μας κόπους.

Παρακαλώ, τελειώνοντας, να δεχθείτε και την υλική έκφραση της αγάπης μας δια μέσου των ταπεινών αυτών δώρων εις αγαθήν ανάμνησιν αυτής της ημέρας.

Είησαν τα έτη Υμών πολλά και ευλογημένα.

Χριστός Ανέστη!

Αρχιμανδρίτης Νεκτάριος

Επίτροπος εν Κωνσταντινουπόλει του Παναγίου Τάφου».